

DE GEVECHTSHANDELINGEN VAN HET II Bataljon Grenadiers VAN 10—14 MEI 1940

DOOR Jhr. T. W. M. VAN GROTENHUIS VAN ONSTEIN

Res. Majoor der Grenadiers

(met 3 losse schetsen).

Op 10 Mei 1940 was II-R.Gr. gelegerd te 's-Gravenhage tusschen de Laan van Meerdervoort en de Sportlaan, en wel als volgt:

Bataljonsstaf aan den E. Wijtemaweg 1 (sportpaviljoen op het IJscubterrein).

Bij den bataljonsstaf waren de volgende officieren ingedeeld:

B.C.: Res. Majoor Jhr. T. W. M. VAN GROTENHUIS VAN ONSTEIN;

Lt. Adj.: Res. 1e Lt. H. KRUTHOF;

Bat. arts: Res. Off. van Gezondheid 2e kl. L. J. A. VERBERNE;

Res. Off. van Gezondheid 2e kl. Dr. P. DE GRAAFF;

Verpl. Off.: Res. 1e Lt. der Adm. A. DEN DULK;

Verbindingsofficier: 1e Lt. C. M. SCHILPEROORD;

Gasofficier: Res. 1e Lt. Ir. J. H. ROLDANUS;

1-II-R.Gr. in school Hyacinthweg 5.

C.C.: Res. Kapitein A. J. VAN DER WAL (gesneuveld);

S.Cn.: Res. 1e Lt. W. P. J. BREYER („shell shock”);

Res. 1e Lt. H. MONTAGNE;

Dpl. Sergt. H. SINNEMA;

Dpl. Sergt. C. GOEDKNECHT;

2-II-R.Gr. in school Zonnebloemstraat 68.

C.C.: Res. Kapitein JOH. MEYER (gewond);

S.Cn.: Res. 1e Lt. E. WITSEN;

Res. 1e Lt. P. D. DE LA SAUSSAYE BRIËT;

Vaandrig R. E. VAN VOORST VAN BEEST.

Sergt. cap. ZORN.

3-II-R.Gr. in school Acaciastraat 43 (pl.m. een kwartier gaans verwijderd).

C.C.: Res. Kapitein W. O. J. BÖTTGER (gesneuveld);

S.Cn.: Res. 1e Lt. Dr. H. HIELKEMA;

Res. 1e Lt. D. LEUTSCHER (gesneuveld);

Dpl. sergt. J. H. VAN DER ZWAN (gesneuveld);

Dpl. sergt. RIEM.

M.C.-II-R.Gr. in school Hyacinthweg 3.

C.C.: Res. Kapitein L. VAN DEN ENDE (gesneuveld);

S.Cn.: Res. 1e Lt. Ir. E. GROENEVELT;

Res. 1e Lt. A. A. DEKKER.

Dpl. sergt. HIBMA;

Dpl. sergt. VELDERS.

Het bataljon was volledig bewapend en uitgerust; de wapens waren in uitstekenden staat, mede dank zij de onvermoeibare zorgen en ingrijpende maatregelen van den C.-M.C.

De hieronder volgende gebeurtenissen zijn vastgelegd in mijn gevechtsberichten en per dag mede onderteekend door vier officieren die daarbij tegenwoordig waren, terwijl de C.-I Legerkorps met C.-I Div. en mijzelf einde Mei rond Ypenburg een terreinverkenning heeft gehouden ter controleering van het gevechtsbericht. Ik vermeld dit uitdrukkelijk, omdat omtrent sommige gebeurtenissen — speciaal omtrent de gevechten om Ypenburg — fantastische verhalen de ronde hebben gedaan.

Het is mij in de meeste gevallen niet mogelijk om juiste tijden, en den tekst van ontvangen en gegeven bevelen te geven, omdat de tasch van mijn Lt. Adj. bij de gevechten op 14 Mei verloren ging.

Zonder dat alarm gegeven was spoedden zich de officieren van II-R.Gr. in den vroegen ochtend van 10 Mei naar hun onderdeelen nadat zij in hun Kwartieren gewekt waren door kanonvuur en ontploffingen van vliegtuigbommen.

Toen de B.C. op zijn Cp. aankwam stond op het dak de bediende van de officiers-mess te roepen: „Majoor, ze hebben er weer een”. De Majoor vroeg wat voor vliegtuigen het waren. „Er staan zwarte kruisen onder de vleugels” meldde hij; of er reeds ordonnansen waren binnengekomen. Geen ordonnansen. „Maar 't is volop oorlog; er zijn ook reeds een paar Hollanders afgeschoten, en ze dalen op vliegveld Ockenburch” (2 km van de cp!)

Inmiddels arriveerde de Lt. Adj. en zocht telefonisch verband met het Regiment (de Regimentsstaf lag te Loosduinen). Niets bekend; geen berichten. De compn. werden telefonisch gealarmeerd; deze waren reeds bezig met wagens laden en aantreden.

Intusschen bleven op vliegveld Ockenburgh Duitsche vliegtuigen dalen en sprongen er in den omtrek parachutisten af.

Het legeringsgebied van II-R.Gr., rechts aangeleund aan I-R.Gr., was van het vliegveld en omgeving slechts gescheiden door het vlakke terrein van de ijsclub, het open (bouwrijp gemaakte) terrein West van de (grootendeels onbebouwde) Savornin Lohmanlaan (tezamen pl.m. 1200 m) en het boschterrein van Meer en Bosch, dat mogelijk reeds in handen van den tegenstander was. Bovendien vormde de Laan van Meerdervoort een rechtstreeksche verbinding tusschen het vliegveld en dit legeringsgebied, en verder een toegang tot het hart van de stad.

Bij het ontbreken van ieder inzicht in den toestand moesten derhalve onmiddellijk maatregelen worden genomen. Daar echter ieder oogenblik bevelen van den R.C. konden worden verwacht, wilde de B.C. niet te veel troepen uit de hand geven, en gaf de volgende opdrachten (zie schets no. 1):

aan C.-I-II-R.Gr. om op en bij de Savornin Lohmanlaan met 2 sectiën de Laan van Meerdervoort en het open terrein West van de Savornin Lohmanlaan af te sluiten (aangewezen werd: 1e Lt. MONTAGNE);

aan C.-M.C.-II-R.Gr. om met 1 S.zw.mitr. op de Savornin Lohmanlaan het open terrein West af te sluiten (aangewezen werd: 1e Lt. GROENEVELT) en met een sectie zw.mitr. het terrein W. van de IJsbahn (aangewezen Sergeant VELDEERS).

Nauwelijks was deze stelling ingenomen toen kort achtereen twee bevelen van den C.-R.Gr. kwamen: Alarm; alles onmiddellijk gevechtsklaar maken, en

daarop het bevel om in autobussen, die ter beschikking werden gesteld, uit te zenden:

2 sectiën naar Leidschendam (door B.C. aangewezen: 1e Lt. MONTAGNE van 1-II-R.Gr., die teruggehaald werd);

2 sectiën naar Ockenrode (aangewezen 1-II-R.Gr. min twee Sn.);

1 sectie naar Tol op den Monsterschenweg (aangewezen 1e Lt. WITSEN van 2-II-R.Gr.);

opdracht voor deze allen: toegangswegen naar 's-Gravenhage afsluiten en parachutisten opruimen.

De rest van het bataljon moest zich gereed houden om af te marcheeren, de B.C. werd op cp.-C.-R.Gr. ontboden.

De troepen, die voor de gegeven opdrachten waren aangewezen, stegen vol entrain in de autobussen. De geest was prachtig, uitstekend. Van verslagenheid of aarzeling geen sprake. Iedereen was ernstig en vastbesloten.

Toen de B.C. — na zijn bevelen te hebben ontvangen — de Regimentscommandopost ging verlaten, (naar schatting pl.m. 7.00), kwam aldaar het bericht binnen, dat C.-1-II-R.Gr. (Kapt. v. D. WAL) met zijn halve comp. op den vijand was gestooten en in het daaropvolgende gevecht gesneuveld was. (Hij was echter zwaar gewond, en is spoedig overleden).

De B.C. kreeg van den R.C. opdracht om zich met het overschot van zijn bataljon en 1 sectie mortieren van 8, met autobussen naar Rijswijk te begeven en de Vliet van en met Voorburg tot en met de bruggen te Rijswijk vast te houden, resp. te hernemen en de naderingswegen richting Delft en Leidschendam af te sluiten, — alsmede om zich in verbinding te stellen met C.-III-R.Gr. (de bezetting van vliegveld Ypenburg). Tijdens het geven van deze bevelen werden de noodige bussen naar den troep gezonden om dezen op te halen. De overgebleven 1 $\frac{3}{4}$ naar Rijswijk via de cp.-C.-R.Gr., die daarvan nog 2 sectiën onder 1e Lt. DE LA SAUSSAYE BRIËT afnam ter versterking van de bezetting van Loosduinen. De M.C. was nog bezig haar wapens en karren op vrachtauto's te laden toen de B.C. terugkwam. Deze gaf opdracht, zoodra zij gereed zou zijn, langs den kortsten weg naar de Hoornbrug te Rijswijk te rijden, en spoedde zich met zijn Lt. Adj. (alleen in een bus) daarheen om den toestand op te nemen.

Te Rijswijk trof hij een Kapitein der Artillerie, die hem mededeelde, dat de bruggen over de Vliet bezet waren door artilleristen uit een depot dat te Rijswijk lag ¹⁾, terwijl de Hoornbrug aan de Oostzijde werd vastgehouden door een afd. van III-R.Gr. onder den Res. Kapitein O. K. BARTELS. Hij meldde verder, dat de Duitschers rechts en links van de Vliet opdrongen uit de richting Delft, en dat de Zuidrand van Rijswijk geheel open lag, zoodat zij daarlangs vrijen toegang hadden achter onzen rug en naar Den Haag. Op hetzelfde oogenblik arriveerden de tirailleurs en een oogenblik later de M.C.

3-II-R.Gr. kreeg opdracht om den Zuidrand van Rijswijk vanaf de Vliet af te sluiten. Nauwelijks was deze ter plaatse, toen langs den weg West van de Vliet een personenauto, volgestopt met parachutisten, uit richting Delft naderde. De mitr. groep onder Sergeant v. D. WAL opende het vuur, en de auto sloeg over den kop in de Vliet. Enkele oogenblikken later volgde een tweede auto, die hetzelfde lot trof. Andere afdeelingen van 3-II-R.Gr. werden bij

¹⁾ Deelen van III-Depot B.A. (Red.)

het bezetten van de stelling door een Duitsch vliegtuig verrast, waarbij dooden en gewonden vielen.

Cp.-II-R.Gr. werd gevestigd in villa Martha bij de Hoornbrug, alwaar zich 50 artilleristen te voet onder een Opperwachtmeester en even later 100 artilleristen onder een 1e Lt. der Art. meldden (zie schets no. 2). Er waren voortdurend Duitsche vliegtuigen in de lucht, die ons beschoten; twee daarvan waren reeds tevoren door onderdeelen van III-R.Gr. vlak over de Hoornbrug afgeschoten. Verder meldden zich nog: de Res. Kapitein A. J. N. TIGGELMAN met de 4 Comp. van het 4 Depotbataljon van 1e Depot Infanterie en de Res. Kapitein J. W. HILWIG met 3 sectiën van het Grensbat. Gr., welke troepen de B.C. onder zijn bevel nam. Eenige andere kleine onderdeelen (eveneens van 1e Depot Infanterie) bevonden zich in het voorterrein bij Wielerbaan (ongeveer tegenover Ypenburg aan de overzijde van den autoweg).

De Res. Kapitein Dr. H. W. TALEN van III-R.Gr. meldde zich (met een doorschoten arm) en berichtte dat de bezetting van vliegveld Ypenburg, waaronder de Bat. Staf, na een hevig en langdurig bombardement, en na een succesvollen strijd tegen landende verkeersvliegtuigen, door parachutisten in den rug was overmand en gevangen gemaakt. Naar latere schatting, mede uit de encadreering der gevangenen die wij dien dag maakten, moeten daar vrij sterke afdeelingen parachutisten zijn afgesprongen.

Kapitein TALEN had weten te ontsnappen.

Ypenburg was derhalve in handen van de Duitschers.

Even later vervoegde zich op den cp. den Majoor der Art. Ir. TANS, C.-II-2 R.A., die mededeelde dat zijn afdeeling tot het geven van rechtstreekschen steun in stelling stond, eenige honderden m Zuid van station Rijswijk aan de spoorbaan Den Haag—Delft. Hij sprak met den B.C. af, dat hij een waarnemingsgroep met U.K.G. toestel bij diens cp. zou plaatsen en op de gebouwen van Ypenburg zou inschieten in verband met een te verwachten aanval onzer zijds.

Zooals later blijken zal, mogen wij den hemel danken, dat dit besluit genomen werd. De waarnemingsgroep onder Res. 2e Lt. der Art. W. O. T. VAN DER VEGTE meldde zich en berichtte om 10.32 aan den B.C.: „Wp. is gevestigd op nr. 35; de verbinding met C.-II-2 R.A. is tot stand gekomen. Van hieruit zijn het hoofdgebouw en de hangars van Ypenburg goed zichtbaar.”

Omstreeks te zelfder tijd bereikte den B.C. het bevel van C.-I Div.: „Alle troepen omgeving Hoornbrug treden onder C. van C.-II-R.Gr. voor aanval op Ypenburg — De Kolonel C.-I Div. o/l de 1e Lt. J. K. P. SLOOS”.

Aangezien de artilleristen, die hij had aangetroffen, niet konden tirailleeren, besloot de B.C. deze te bestemmen voor verdere afsluiting van de bruggen en den Zuidrand van Rijswijk, en alle Infanterie waarover hij de beschikking had, bij elkaar te harken voor dezen aanval. De sectiën bij Wielerbaan waren waarschijnlijk in contact met den tegenstander, en waren in elk geval zonder enorm tijdsverlies niet op te zoeken. De 50 artilleristen onder den Opperwachtmeester nam hij tenslotte mede als reserve (omdat hij al zijn infanterie in voorste lijn inzette), resp. als bescherming zijner zware mitrailleurs en ev. opnamestelling.

Een drietal stukken zijner M.C. kwam niet tijdig terug, doordat zij eigenmachtig werden vastgehouden door Cn. van bruggen of wegafsluitingen.

Majoor VAN GROTENHUIS wilde Ypenburg omvatten en gaf daarom het volgende bevel uit (zie schets no. 3):

„Wij nemen Ypenburg. Omtrent den vijand geen nadere gegevens.

„Aanvallen: West van den autoweg (langs de Wielerbaan) de comp. „TIGGELMAN; Oost van den weg: 2-II-R.Gr. (min 3 sectiën); links „daarnaast 3-II-R.Gr.; links daarvan 2-Grensbat.Gr. (min 1 S.);

„Ik volg achter de voorste lijn links van den autoweg; bij mij de 50 artilleristen, de M.C. en de mij toegevoegde mortieren van 8.”

Men ging voorwaarts en de B.C. vestigde voorloopig zijn cp. bij de boerderij Z. grenzend aan Sanatorium van het Leger des Heils tusschen Hoornbrug en Ypenburg.

Terwijl de aanval zich ontwikkelde, werd hem het bericht gebracht: „Aan C.-III-R.Gr.: Zoo spoedig mogelijk met artillerie het vliegpark Ypenburg onder vuur nemen. C.Vg.H.” (III is geen drukfout, zooals men mij meermalen vroeg.)

De aanval liep vast in vijandelijk mitr.vuur: frontaal uit de gebouwen en den Co. toren van Ypenburg; van links flankerend over het weiland uit de Johannahoeve; van rechts — waarschijnlijk uit de Zwarte Hoeve en gebouwen aan de Vliet; van boven uit 5 Deutsche jachtvliegtuigen op geringe hoogte. De midden-voorcompn. waren toen 75 m van Ypenburg verwijderd: achter haar een paar honderd meter weiland. De Kapitein MEYER vroeg art.steun. Deze werd zeer spoedig gegeven: naar schatting ongeveer om 13.00. In verband met de veel te geringe veiligheidsmarge (de art. stond op pl.m. 3 km afstand), mogen wij dankbaar zijn, dat zij had ingeschoten. Eerst werd geschoten met I batterij; het vuur lag eenigszins links; het volgende vuur kwam even meer rechts: midden op het doel. Toen vuurde de geheele afdeeling. Het hoofdgebouw, het tweede gebouw en de groote hangar stonden weldra in lichte laaie: de daarover hangende camouflagenetten vatten onmiddellijk vuur. Terwijl de vlammen uit de gebouwen ten hemel loeiden, telkens door nieuwe salvo's opgezweept, renden plotseling een groot aantal mannen in de meest fantastische kleedij en pikzwart, van Ypenburg af in onze richting. Het was een deel der mannen van III-R.Gr., die in de gebouwen van Ypenburg opgesloten hadden gezeten. Toen deze in brand geraakten, hadden zij de deuren ingetrapt, en daar er geen Deutsche wacht meer was, in onze richting de wijk genomen. Later bleek, dat ook de B.C. ontkomen was; hij kon echter geen contact met C.-II-R.Gr. vinden, verzamelde bij de Hoornbrug zijn troepen en organiseerde deze met nieuwe wapens uit een depot te Rijswijk.

Later bleek dat ook de Kapitein TIGGELMAN, C.-44e Depotbataljon van Ie Depot Infanterie, om mortiersteun verzocht had tegen de Zwarte Hoeve, die gedekt was door een wal. Zijn aanvraag heeft helaas den B.C. niet bereikt. Aangezien van deze comp. ook later geen gevechtsbericht werd ontvangen, kan ik over haar wedervaren geen gedetailleerd bericht geven ¹⁾. Zij heeft zich kranig gewerd, en den tegenstander uit het open terrein verdreven naar de hoeve; zij leed daarbij, naar latere berichten, verschillende verliezen. Zodoende heeft zij het aan 2 en 3-II-R.Gr. mogelijk gemaakt op het vliegveld zelve door te dringen, zonder op den re. flank bedreigd te worden.

De art. beschieting van Ypenburg heeft geruimen tijd geduurd, en na afloop (ik vermoed tegen 14.00) werd de aanval hervat. De Duitschers waren uit de brandende gebouwen geweken, en hadden stelling genomen in de trechters waarmede het terrein door het luchtbombardement van den vroegen morgen,

¹⁾ Zie hiervoor het artikel van Res. Luit. Kol. MOORMAN: „Het 1e Depot Infanterie bij de verdediging van Den Haag, Wassenaar en Ypenburg in De Militaire Spectator van Juli 1940, nr. 7, blz. 302, overgedrukt in het boekwerk „Onze Oorlog”. (Red.)

bezaaid was. Het gelukte onze infanterie op het terrein door te dringen, waarbij van meter tot meter strijdend terrein moest worden gewonnen.

De Kapitein BÖTTGER, C.-3-II-R.Gr. leidde dezen tweeden aanval van zijn comp. met de grootste doodsverachting. Hij rookte een sigaar, en voerde zijn troep aan alsof het een oefening was in het gevechtsexerceren, en gaf nauwelijks acht op de toeroepen van zijn manschappen om zich te dekken. Bij het doordringen op het vliegveld, bij de gebouwen is hij gevallen, doorboord van mitrailleurkogels.

Duitsche vliegtuigen deden nog een bomaanval op onze troepen zonder veel schade te veroorzaken.

Ongeveer 15.45 ontving de B.C. het bevel om eigen troepen het vliegveld te doen ontruimen, aangezien Engelsche bommenwerpers om 16.00 op verzoek onzer Legerleiding het vliegveld zouden bombardeeren.

Het terugtrekken der eigen troepen in deze phase van den strijd, over achterliggend weiland, dat onder flankeerend vuur lag van de Johannahoeve en in de enkele minuten die aan de C.Cn. gelaten werden was uiteraard onmogelijk. Van de ordonnansen die de B.C. uitzond, om de C.Cn. te waarschuwen, gelukte het slechts één om tijdig zijn bericht over te brengen. De Engelschen vlogen echter eerst verkennend op zér geringe hoogte over onze linie en daarna over de Duitse, waarna zij hun bommen deponeerden. De Duitschers weken daarop uit, en uit de inkomende berichten kreeg de B.C. den indruk, dat Ypenburg vrijwel in onze handen was.

Intusschen werd door een sectie van 3-II-R.Gr. en een sectie van 2-G.B.Gr. bij herhaling gepoogd de Johannahoeve te nemen, gelegen Noord van den N.O.hoek van het vliegveld, van waaruit vuur voorlangs en op het vliegveld gebracht werd. Den B.C. werd gemeld, dat de hoeve zwak bezet was. Hij liet een sectie zware mitr. in stelling brengen om vuur uit deze hoeve te onderdrukken tijdens den aanval; deze konden echter geen goed zicht daarop krijgen (de hoeve lag van daaruit gezien achter een hooge elzenhaag), zoodat zij geen afdoenden steun konden brengen — terwijl de hoeve, zooals later bleek, niet zwak, doch door een sterk detachement met mitr. bezet was. Hier sneuvelde heldhaftig de 1e Lt. LEUTSCHER, C. van de S. van 3-II-R.Gr. en werden een sergeant en een soldaat zwaar gewond. De sectie van den Lt. LEUTSCHER had — alleen onder gezichtsdekking van die elzenhaag, waaraan de bladeren begonnen uit te loopen — op ongeveer 150 m van de hoeve een vlonder geslagen over een 10 m breed en diepen tocht, nadat de Sergeant v. D. WAL deze in een kano was overgestoken, en (bevuurd door eigen troepen vanaf de Vliet) den weg naar de hoeve verkend had. Aan het hoofd van zijn sectie was Lt. LEUTSCHER langs den kant van den tocht en een walletje tot dichterbij 25 m bij de hoeve gekropen en ging tot den stormaanval over. De hoeve veranderde in een vulkaan; drie werden neergeschoten; de rest van de sectie dook weer in haar dekking en kroop terug. De gewonden werden door den tegenstander opgehaald, verbonden en in een schuur achter de boerderij gelegd.

Intusschen had de B.C. van C.-I Div., een kanon ter beschikking gekregen. Nadat dit eerst was teruggetrokken op het valsche bericht dat de hoeve genomen was, werd het wederom aangetrokken en plantte op een afstand van wellicht 100 m een twintigtal granaten in de hoeve. Daarmede was het pleit beslist, ongeveer 30 Duitschers verlieten de gebouwen en liepen in de armen van onze aanvallende onderdeelen, onder achterlating van vele dooden, w.o. helaas ook de bewoners der hoeve en bureu die aldaar een toevlucht gezocht hadden, tezamen twee vrouwen, een man en drie kinderen, terwijl de boer

en zijn knecht gewond werden. Intusschen had de B.C. bevel gekregen, zoodra Ypenburg genomen zou zijn, achterwaarts zijn bataljon te verzamelen en op te rukken naar Delft. Aangezien op spoed werd aangedrongen, liet hij den tegenstander op den Oostrand van het vliegveld in de granaattrechters voor wat hij was, droeg aan de Compagnie TIGGELMAN de bewaking en zuivering van Ypenburg op, verzamelde en ging weer voorwaarts langs den autoweg. Het zal toen ongeveer 19.30 uur geweest zijn. Toen de voorsectie Ypenburg gepasseerd was, kreeg zij weder mitr. vuur van voren — van links en van rechts achter een wal en uit een boerderij (de Zwarte Hoeve). De B.C. zond een sectie naar rechts uit om de boerderij te omvatten. Hij ging naar voren om den toestand te verkennen, en liet zijn mortieren aantrekken om den wal voor de hoeve en den Oostrand van Ypenburg te bevuren.

Deze gebeurtenissen vielen samen met het kanonvuur op Johannahoeve, op enkele honderden meters afstand. De B.C. is er achteraf niet zeker van of zijn mortieren nog geschoten hebben. Toen de aanval zich afteekende, had de B.C. de voldoening ongeveer driehonderd man gevangen te nemen, die door 2-G.B.Gr. naar achteren werden geleid. Een groot gedeelte van 3-II-R.Gr. raakte de hoofdmacht kwijt; (het was intusschen donker geworden en de B.C. zond rechts en links een sectie door het terrein) en ging terug op de Hoornbrug alwaar dit gedeelte overnachtte.

Het bataljon rukte onverwijd voorwaarts en bereikte ongeveer 23.00 uur Delft, dat in eigen handen bleek te zijn. De C. meldde zich overeenkomstig zijn opdracht met zijn Adjudant bij den Kantonnements-Commandant aldaar met het treurige overschot van zijn Bataljon bestaande uit een drietal sectiën tirailleurs, de M.C. en de mortieren van 8.

Omstreeks middernacht van 10/11 Mei ontving de B.C. van den Kantonnements-C. het bevel onmiddellijk door te marcheeren en zich ter beschikking te stellen van den Majoor STOKKERMANS ¹⁾. De Kant.C. deelde mede, dat het kruithuis ten Zuiden van Delft zoojuist genomen was en dat het Bataljon STOKKERMANS zich bevond op den autoweg Delft-Rotterdam, waarschijnlijk even ten Noorden van de Bawenschemolensloot. Men marcheerde verder, de S. van 2-II-R.Gr. onder den Kapitein MEYER voorop, daarachter de M.C. en de Mr. van 8. Ter aangeduiden plaatse gekomen, nam het Bataljon dekking in kreupelhout links van den weg en zond een patrouille uit, om verband op te nemen met het Bataljon STOKKERMANS, (dat, zooals later bleek, rustig te Delft lag).

De patrouille keerde onverrichter zake terug na doorgelopen te zijn tot een vernield vijandelijk vliegtuig, dat dwars over den weg lag. De B.C. zond den Res. 1e Luitenant J. H. ROLDANUS, die met een auto volgde, vooruit, om het verband op te nemen, doch deze kon het dwars liggende vliegtuig niet passeeren en keerde terug. Toen ging het geheele Bataljon wederom voorwaarts in de meening dat het Bataljon STOKKERMANS verder door gemarcheerd was, sinds zijn laatste bericht den Kant.C. bereikt had. De voorpatrouille bereikte het meer gemelde vliegtuig en toen de rest van de sectie onder den Kapitein MEYER uit de bermboschjes déboucheerde, kregen zij van drie zijden (uit het vliegtuig met twee mitrailleurs en van rechts en links van den weg) geweldig mitr. vuur. De voorpatrouille verloor 1 Sergeant en 1 grenadier en stroomde terug doch werd door den Kapitein MEYER, den B.C. en den Vaandrig VAN VOORST VAN BEEST opgevangen en in den rand der dekking tot staan

¹⁾ Res. Majoor STOKKERMANS voerde het bevel over het 6e Dep. Bat. (Red.)

gebracht, terwijl de troep het vuur beantwoordde. Zodoende was de M.C. met zeer weinig Infanterie voor zich geheel vooraan. De 1e Lt. DEKKER liet een paar stukken in stelling brengen en opende het vuur op de vliegmaschine. De 1e Lt. GROENEVELT stak met een paar stukken den weg over om den tegenstander aldaar te bevuren.

Het vliegtuig vloog onmiddellijk in brand en verlichtte daghelder den omtrek. Er werd door den tegenstander nog vrij hevig gevraagd, doch daar geen doelen waren te zien en de takken boven de hoofden op enkele decimeters werden weggemaaid gaf de B.C. bevel niet te vuren en te dekken. Toen de machine uitgebrand was besloot de B.C. terug te gaan, aangezien zijn menschen bij het aanbreken van den dag (het was intusschen naar schatting 2.00 à 2.30 geworden) tegen den wegberm aan mitr. vuur uit het zijterrein zouden zijn blootgesteld, terwijl hij absoluut niet wist wat hij tegenover zich had. Er waren op korten afstand opritten uit de weilanden naar den weg. Op een daarvan werd stelling genomen door een Lt. mitr. en eenige menschen, om een opdringen uit het neventerrein tijdens het terugtrekken der M.C. te voorkomen. Op een of twee plaatsen werd de wegberm onderbroken door een breede sloot die den weg kruiste. Er werd teruggegaan over de bijbehorende bruggen in den weg, die bij kleine plukjes in den looppas genomen werden. Bij het passeeren van zulk een brug (de Vorkbrug bij Delft) liep de C.-M.C. de Kapitein VAN DEN ENDE aan den staart van zijn comp. in een bundel mitr. vuur en werd zwaar gewond in de borst en beenen op een tentzeil mede genomen. Toen hij in Delft werd binnengedragen, was hij reeds overleden. De Kapitein MEYER, die daarna terugging wilde deze gevaarlijke brug niet meer passeeren, en ging met zijn troep tot de borst door het water. Hij trapte daarbij op een puntige scherf of stuk ijzer, dat door zijn schoenzool heendrong, zoodat hij den volgenden ochtend met een bloedvergiftiging in het hospitaal te Delft moest worden opgenomen. Met hem had het bataljon zijn laatsten Compagniescommandant verloren. Verder vielen een onderofficier en een grenadier in deze nachtelijke ontmoeting.

Tegen het aanbreken van den dag van *11 Mei* bereikte het Bat. wederom Delft, alwaar bij en op het viaduct over den weg naar Pijnacker Lt. mitrs. langs den weg werden ingegraven en in de belendende huizen, die den Zuidrand van het bebouwde gedeelte vormden, zw. mitrs. voor de ramen der eerste verdieping in stelling werden gebracht om den weg af te sluiten en het voorterrein te beheerschen.

Deze voorloopige opstelling werd in den loop van den ochtend geconsolideerd, Oost en West van den autoweg in de Zuidrand van Delft. Het bataljon was van den vorigen dag 4.00 af onafgebroken in touw; het had in een zwaar gevecht zijn vuurdoop ontvangen en goed gestreden; het gedeelte dat 's nachts doorgemarcheerd was naar Delft had nog een nachtgevecht geleverd, en had nog geen minuut gerust. De eenige maaltijd na het vertrek uit den Haag (bruine boonen met spek) werd inderhaast genuttigd tijdens het verzamelen van den troep voor de opmarsch naar Delft, tusschen twee fasen van het gevecht. De kuch van het ontbijt smaakte!

Omtrent den tegenstander was nog steeds niets bekend; voortdurend werd bij korte stooten vuur ontvangen. Patrouilles werden uitgezonden; in den loop van den ochtend ging 2-III-9-R.I. onder bevel van Res. Kapitein L. H. POT, verkennend voorwaarts, hetgeen langs den hoofdweg gelukte, terwijl in het polderland, Oost van dien weg iedere poging om een dijk, een paar honderd m Zuid van Delft, te overschrijden door mitr. vuur werd verhinderd.

In den loop van den ochtend sloten achtereenvolgens de achtergebleven en gedetacheerde onderdeelen (behalve de sectiën van de Luitenants BRIËT en WITSEN) wederom aan.

Uit de huizen, Oost van het viaduct, waarin deelen van de M.C. waren opgesteld, had men een prachtig inzicht in het terrein. Het gelukte echter niemand een Duitschen schutter te ontdekken, hoewel verscheidene kogels dwars door de muren langs hen heen sloegen. Ongetwijfeld heeft hiertoe bijgedragen: de camouflage der Duitsche helmen en der kielen, die aan den buitenkant in zomertinten en aan de keerzijde in herfsttinten gekleurd waren, en in het terrein praktisch niet van de omgeving waren te onderscheiden. Ook hun schuttersputten bleken zeer zorgvuldig te zijn gegraven in de (naar ons toegekeerde) zijde van dijkjes, zoodat het hoofd van den schutter niet afstak, terwijl de rand van de put absoluut niet boven het maaiveld uitstak, en het uitgegraven zand in de sloot geworpen was.

Omstreeks 14.00 nam de C.-R.J., de Luitenant-Kolonel SCHERPENHUYZEN, wiens Regiment geheel opgelost was in afzonderlijke bataljons, vergezeld van zijn Kapitein Adj. Mr. DE GROOT v. EMDEN het geheel onder zijn bevelen. Er lagen toen ongeveer 3 bataljons ter plaatse: resp. van 12 R.I. (Res. Majoor H. TEGELAAR); III-9 R.I. (Res. Majoor D. J. F. M. SPROCK) en II-R. Gr. Voorts lag er een comp. Wielrijders langs den weg Delfgauw-Zuid. Oorspronkelijk lagen er slechts depottroepen uit Delft, die geen zw. mitr. of andere zware wapens hadden. Zij waren ongeveer vier weken onder de wapens en hadden nog nimmer met scherp geschoten. Ik vermoed dat dit de troepen waren waarover Majoor STOKKERMANS ¹⁾ het bevel voerde; zij werden teruggenomen. Op 10 Mei hebben zij, als eenige bezetting van Delft, niettemin zeer goed werk gedaan; de lt. mitr. moesten worden bediend door het kader!

In den loop van den dag beschoten wij nog eenige Duitsche vliegtuigen die op vrij grooten afstand in de polder lagen. Des nachts hadden wij aan den lijve gevoeld, dat deze niet ongevaarlijk waren. Onze mortieren schoten er een paar in brand.

Tusschen 18.00 en 19.00 ontvingen wij bevel ons gereed te maken om voorwaarts te gaan, waartoe ook een batterij van II-2 R.A. was aangetrokken. Toen de voorste afdeelingen een paar honderd meter buiten Delft waren, verschenen wederom Duitsche vliegtuigen, waaruit voor onze oogen op 1 à 2 km afstand parachutisten sprongen. Er ontstond een geweldige schietpartij met al onze zware wapens. Het was een eigenaardig gezicht hoe een groot aantal stuks vee (koeien en schapen) die in den polder graasden, in een oogenblik omver vielen. Zij waren alle plotseling als weggemaaid. Een paar dagen later verspreidden zij een walgelijken, onhoudbaren, onbeschrijflijken stank waardoor men misselijk werd. Wellicht zijn verborgen Duitsche mitr.nesten mede daarvoor geweest. Aangezien per radio bericht werd, dat er ook parachutisten geland waren in de polders Oost van Delft — en wegens het vergevorderde uur — werd de voorwaartsche beweging afgelast en werd II-R. Gr. gelegerd in den Zuidrand van Delft. Het was inmiddels donker — dus ongeveer 21.00 uur — geworden. De troep was toen 41 uur onafgebroken in touw geweest. De onderdeelen, die voor de wacht werden aangewezen (onderdeelen van 3-II-R.Gr., die die den vorigen nacht contact verloren hadden en bij de Hoornbrug nachtrust genoten hadden) versperden de wegen, en groeven zich in.

Dien nacht — dus 12 Mei — ongeveer 1 uur werd de B.C. gewekt door den

¹⁾ Zie noot ¹⁾ op blz. 444. (Red.)

Officier van piket, den 1sten Lt. SCHILPEROORD, die meldde, dat uit den polder op verschillende plaatsen herhaald mitr.vuur werd afgegeven. Dit bleek echter slechts storend vuur te zijn, er gebeurde verder niets.

Gedurende den dag van 12 Mei werd den Zuidrand van Delft van den autoweg t/m het Kerkhof door II-R.Gr. bezet en in staat van verdediging gebracht. De aanval van een Duitsch vliegtuig, dat op zeer geringe hoogte in de lengte van de Kloosterkade ongeveer 200 m overvlog en de talrijke daarin aanwezige soldaten met mitrs. beschoot, bracht geen verliezen. Met luchtaanvallen op marcheerende en rustende formaties hebben wij wèl geluk gehad.

Omstreeks 16.00 kreeg het bataljon bevel op te rukken richting Rotterdam over 3 marschwegen; het kreeg toegevoegd 1 comp. van III-9 R.I., 1 batterij 7 veld van II-2 R.A., 1 stuk 6 veld en 1 pantserwagen.

3-II-R.Gr. ging langs de Schie; 1-II-R.Gr., en wat aanwezig was van 2-II-R.Gr. (1 S.) over den autoweg; de toegevoegde comp. van III-9 R.I. onder bevel van den Kapitein POTT over den weg Delfsgauw, Ruiven-Rodenrij. Bij de re. en li. comp. 1 stuk 7 veld, langs den autoweg de batterij min 2 stukken, het stuk 6 veld en de pantserwagen. Juist voor den afmarsch verschenen wederom Deutsche vliegtuigen en wierpen groote bussen munitie en leeftocht af. Er ontstond weder eenig geschiet onzerzijds; het geheel gaf eenig oponthoud. De gedetacheerde stukken bij de re. en li. comp. hadden ieder een U.K.G.-toestel medegekregen. Daarvan heeft de B.C. zeer veel gemak gehad bij het opnemen en onderhouden van de verbindingen. Deze toestellen werden sprongsgewijze van den eenen dwarsweg naar den anderen verplaatst.

Als lijnen om verband op te nemen waren aangegeven: de Akerdijscheweg en de Hofweg. Wij rukten op tot de Zwet zonder tegenstond te ontmoeten: de li.comp. maakte eenige gevangen. Het was donker geworden, en op de Zwetbrug bereikte den B. C. het bevel van den Overste VAN SCHERPENHUYZEN om den nacht door te brengen langs den Akerdijscheweg. Daarlangs werden detachementen uitgezet om ons in front en in den rug te beschermen, terwijl de troep overnachtte in de verlaten boerderijen langs dien weg. Tegen den volgenden ochtend d.i. 13 Mei 3.00 was de keukentrein aangetrokken en werd soep en brood verstrekt, waarna werd opgemarcheerd naar den Hofweg. Eenige krijgsgevangenen werden hier en daar gemaakt (in totaal een achttal, waarbij twee gewonden).

Aan den Hofweg werd volgens de bevelen halt gehouden, de wegen versperd en een stelling ingenomen. Door patrouilles werd het zijterrein (voornamelijk het boschterrein rond de villa de Tempel) doorzocht en werden inlichtingen verzameld omtrent een Deutsche vóórstelling bij de molen van Overschie, terwijl een boer op de fiets er op uit trok om den B.C. te melden, welke huizen bij het viaduct van den autoweg te Overschie door den tegenstander bezet waren, opdat hij deze bij het voorwaarts gaan onmiddellijk om de flauwe bocht, die de autoweg aldaar maakt, door de artillerie in elkaar zou kunnen laten schieten alvorens infanterie en de pantserwagen er tegen in te zetten. Tot de onuitsprekelijke teleurstelling van het geheele Bataljon, waarin — na de goede nachtrust en het goede morgenmaal — de beste offensieve stemming heerschte, kwam op dit moment het bevel voor den terugtocht op Delft. Op dien terugtocht leverden wij enkele honderden meters Z. van Delft twee groepen ter dekking van de genietroepen en burgerwerklieden, die bezig waren een zware tankversperring aan te leggen. Aangezien hij het terrein op dit tijdstip geheel beheerschte, liet de B.C. daar ter plaatse niet voorwaarts gaan, alvorens een groot aantal tuinhuisjes van volkstuinjtes, waaruit de vorige dagen vuur ge-

komen was, waren afgebroken of in brand gestoken. Daardoor werd het namiddag voordat het Bataljon te Delft terug was. Aldaar kwam bevel een stelling te verkennen, den volgenden morgen om 4 uur te bezetten en voor hardnekkige verdediging in te richten, met als frontlijn ongeveer de Oudelaan Molensloot Z. van Delft, en als stoplijn de Zuidelijke singel in Delft, waarbij de Zuidelijke rand van Delft door den B.C. als tusschenverdediging werd gehandhaafd.

In den avond van 13 Mei tijdens de schemering werd deze stelling voorloopig verkend.

14 Mei, ongeveer 1.00 uur ontving de B.C. het bevel zijn troepen, hoewel die zeer vermoeid waren, onmiddellijk te alarmeeren en de verkende stelling te doen bezetten.

Kort na het aanbreken van den dag werd het bataljon aangewezen om als rechter colonne (van drie colonnes) langs den weg Oost van de Schie (de oude weg Delft—Rotterdam) Overschie te nemen; zich zoo spoedig mogelijk gereed te stellen voor den afmarsch en een half uur na ontvangst van dit bevel af te marcheeren, tot het hoofd van de colonne den Akerdijschen weg bereikt zou hebben, alwaar verband zou worden opgenomen met het li.neven-bataljon op den weg (de auto-snelweg) Delft—Rotterdam.

De B.C. liet de overjassen en ransels achter ter plaatse langs den weg, en liet ze door een vrachtauto van zijn trein ophalen.

Aan het bataljon waren toegevoegd:

de S. Mortieren van 8,

1 kanon 7 veld,

1 sectie pag.

Aangezien 3-II-R.Gr. ook op 13 Mei dezen weg gevolgd had, was haar dit gedeelte van de verkende stelling toegewezen — en bevond zij zich dus sedert 1.00 ter plaatse. Hoewel deze comp. bij den strijd om Ypenburg de zwaarste verliezen geleden had en twee officieren verloren had, werd zij aangewezen als voorcomp. om haar bekendheid met den marschweg, — en omdat zij ter plaatse aanwezig was en de beschikbare tijd vóór den afmarsch de gereedstelling zoo eenvoudig mogelijk moest doen zijn.

Het eerste gedeelte van dezen opmarsch werd ten zeerste vertraagd doordat vóór den Akerdijscheweg zes maal vliegergevaar dreigde, en twee zeer zware barricades tegen pantserwagens over de geheele breedte van den weg waren aangelegd, zoodat geen tirailleur, laat staan de karren der zware mitrailleurs en de mortieren kon passeeren. Vanwege deze barricades zou het stuk 7 veld via den Akerdijscheweg of den Hofweg naar den B.C. worden gedirigeerd vanaf den autoweg. — Nadat de barricades gepasseerd waren had de B.C. bevel gegeven om vanaf 13.00 de keukentrein en gevechtstrein eveneens langs dezen weg aan te trekken tot 1 km achter de staart der col. en vanaf 17.00 de auto's met de overjassen en de dekens. Zware planken (waarvan gelukkig een groote stapel bij een fabriek ter plaatse aanwezig was) werden achter en voor de barricades over de bermsloot gelegd. Aldus kon het Bat. met veel tijdverlies passeeren.

Om pl.m. 9.30 bereikte het hoofd der colonne den Akerdijscheweg en kreeg toestemming onmiddellijk door te marcheeren. Aldaar vernam de B.C. van twee burgers, die uit de richting Overschie kwamen, de mededeeling dat in en aan den voet van den molen te Overschie zich Duitschers genesteld hadden met mitrailleurs en dat dien ochtend van daar nog een Nederlandsche militaire auto onklaar geschoten was.

De eerste mededeeling klopte met een verkenning, die de Sergeant KITS VAN HEYNINGEN den vorigen dag gehouden had, zoodat hij ter plaatse bekend was. De B.C. nam derhalve dezen Sergeant voorloopig bij zich, en ging voorwaarts.

Uit de inlichtingen, die genoemde Sergeant daags tevoren van burgers ontvangen had, bleek, dat aan den voet van den molen een dijkje liep, waarachter waarschijnlijk de tegenstander stelling had genomen. De B.C. besloot derhalve den molen met het stuk 7 veld te doen beschieten en tegelijk er mortieervuur rondom te doen leggen. Hij begaf zich naar voren om zoo spoedig mogelijk verband op te nemen met dit kanon, en trof het aan op pl.m. 150 m Noord van den Hofweg, bij den ingang van de boerderij Driebergen. De Hofweg was de tweede lijn, waarop verband met het neven-bataljon moest worden opgenomen zoodat het hoofd der colonne aldaar halt hield. Uit de verkenning van de Artillerie bleek, dat van die plaats, noch van het dak dier boerderij, noch via de Schie zicht op den molen te krijgen was door het hooge geboomte in het park van de buitenplaats „De Tempel”.

Voor de voorbereiding van indirect vuur (indien dit al mogelijk ware door de boomen) was geen tijd, terwijl de B.C. bovendien verrassend wilde optreden, om den tegenstander geen gelegenheid te geven, tijdens het inschieten elders stelling te nemen. Intusschen was de Sergeant KITS VAN HEYNINGEN met een Wachtmeester der Art. voorwaarts gegaan en bracht een situatieschets van de opstelling van den tegenstander volgens inlichtingen van burgers, (die achteraf geheel bleken te kloppen), en uit eigen waarneming de mededeeling dat een plank uit de kap van den molen was weggebroken, zoodat daaruit verkenning en vuur was te wachten.

Intusschen was het bombardement van Rotterdam begonnen: de deelnemende vliegtuigen (wij telden er 46) vlogen in hun cirkel gedurende 5 kwartier juist boven het bataljon, en drukten dit gedurende dien tijd tegen den berm van den dijk. Dit werkte demoraliseerend. Ingevolge de vermelde verkenningen besloot de B. C. het art.vuur achterwege te laten en zw. mitr. met de mortieren naar voren te brengen. De mortieren waren reeds aangetrokken. De B.C. zond derhalve om een S. zw. mitr. en een S. tirailleurs voor dekking van deze actie. Intusschen kreeg hij het verzoek van den C. der voorpatrouille (de eenige afdeling die vóór de art. en tegen den Hofweg lag) deze te doen aflossen, aangezien zij oververmoeid was. Het bericht aan den C.C. der voorcomp. om een sectie te zenden was blijkbaar niet goed doorgekomen, immers arriveerde er slechts een groep. Aangezien de 4 Kapiteins dood of gewond waren, evenals twee Luitenanten, en hij van de weinige overgebleven Officieren er geen bij de vermoeide en door de verwoesting en het bombardement van Rotterdam gedeprimeerde troep wilde missen, begaf de B. C. zichzelf met deze onderneming naar voren.

De Sectie zw.mitr. arriveerde. Indien hij de actie niet wilde laten dood bloeden, kon hij zich den tijd niet gunnen om alsnog een sectie tirailleurs van achteren te laten halen. Hij besloot derhalve, ondanks het verzoek van den C. der voorpatrouille, deze ook voor deze onderneming alsnog te gebruiken. De tijdelijk demoraliseerende invloed van 5 kwartier luchtgevaar en het ontzettend bombardement van Rotterdam voor hun oogen was zoo sterk, dat de B.C., om deze dappere kerels, die reeds eenige malen in het vuur geweest waren, en ook later de hoogste discipline toonden, wederom eenigszins vlot in beweging te krijgen, met een grapje (ga weg mannen, ik ga schijfschieten op den dijk) eenige patronen uit zijn pistool tusschen hen in in den dijk schoot. Zij gingen grinnekend doch met den meesten spoed voorwaarts, waarna ook de rest in beweging kwam.

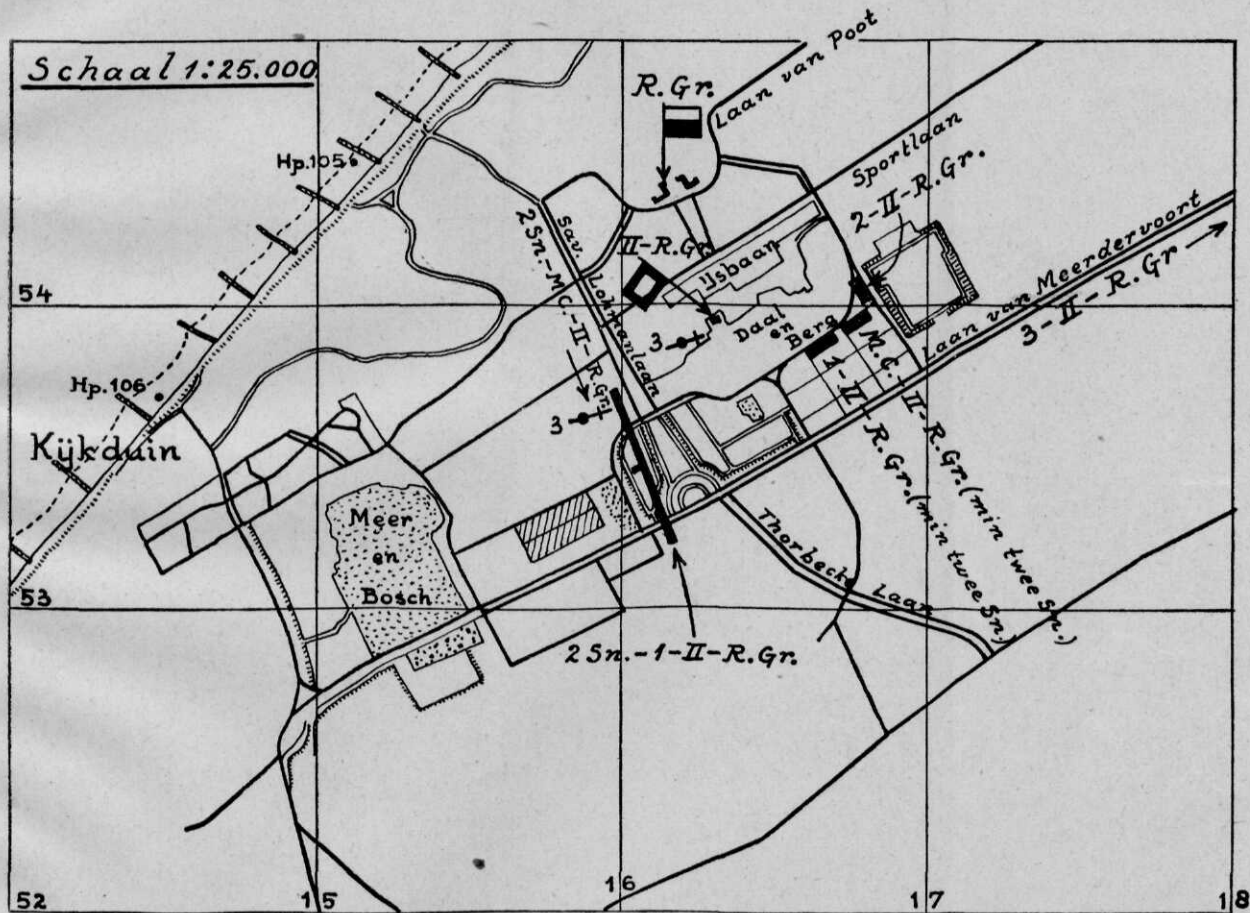
De C. der voorcomp. kreeg opdracht om door te marcheeren tot voorbij de buitenplaats „De Tempel”. De B.C. begaf zich met de 2 voormelde groepen vooruit, en ging met de sectie mortieren en de zw. mitr. in het park. Dit bleek onderbroken te worden door weilanden met breede slooten, waarover telkens een balk lag van hoogstens 30 cm breedte. De wapens, affuiten en grondplaten werden zonder ongelukken hierover gebalanceerd en in een boomgaard werd stelling genomen op 600 m van — en met vrij uitzicht op de bovenste helft van den molen. Hij zag de uitgebroken plank uit de molenkap, en een kijkgat in het luik in den romp van den molen. Hij liet derhalve 2 zw. mitr. richten op de kap en 1 op het luik, en de mortieren spreiden rechts en links van den molen. Hij gaf de mitr. opdracht te vuren gedurende het uitwerkingsvuur van de mortieren, hetwelk volgens opgave van den mortier C., de Sergeant GUNNEMAN na twee schoten per stuk kon worden afgegeven. Hij belastte dezen met de vuurleiding en spoedde zich met dekking van enkele manschappen naar den weg om de tirailleurs voorwaarts te doen gaan, zoodra dit vuur zou zijn afgegeven. De hel brak los. De planken van de molenkap en de wieken en de flarden der bedekking vlogen door de lucht. De B.C. liet den Sergeant VAN DER ZWAN, die met zijn sectie vooraan lag, attaqueeren. Toen dezen den molen bereikten, lagen er achter het dijke verscheidene dooden, en vonden zij in het pakhuis daarachter, dat zij stormenderhand namen, een twintigtal Duitsche uitrustingen. Deze weerstand was hiermede gebroken en een gat in de buitenste verdediging van Overschie geslagen. De tirailleurs langs den weg gingen snel voorwaarts. Verderop in den ingang van het dorp was een barricade opgericht en werd een soldaat waargenomen. Vlak daarachter, doch juist om den hoek, moest een ophaalbrug zijn. De B.C. zond om het kanon 7 veld, doch ontving bericht, dat dit op dien weg niet kon optrekken. Intusschen was de pag. naar voren gekomen en nam stelling. Dit kon echter niet vuren, wegens aanwezigheid van eigen troepen in zijn schootsveld. De B.C. liet daarom wederom een S. zw.mitr. in stelling komen, meer naar achteren, alwaar — door het beloop van den straatweg — het vuren mogelijk was, en beschoot het wachthuis naast de barricade en de verdachte plaats naast de kerktoren.

Te zelfder tijd waarop de tirailleurs den stormaanval op den molen gedaan hadden, en op dat emplacement hun lt. mitr. opstelden naderde over den auto-snelweg, die aldaar de Schie op 100 m nadert, de marschweg van het nevenbataljon, dat nog niet zoover had kunnen oprukken, een onzer pantserwagens, en schoot een paar granaten in den molen — tegelijk schijnen de Duitschers mortiervuur daarop gelegd te hebben. Van onze menschen vielen twee dooden (waaronder de S.C. VAN DER ZWAN) en verscheidene gewonden. De overlevenden van die groepen hadden een zware shellshock toen zij bij den B.C. terugkwamen: zij verkeerden in de vaste overtuiging, dat zij door eigen art. beschoten waren. Intusschen bestormden andere deelen van die sectie het pakhuis, zooals vermeld, en kregen ook daar mortiervuur.

De Sergeant ALBERTIE en anderen van die sectie zijn daarna het wachtklokal wederom ingegaan, en brachten daaruit een tasch met Duitsche kaarten en bescheiden mee terug als bewijs, dat zijn troep in de vijandelijke stelling was doorgedrongen. Vermelding verdient het heldhaftig gedrag van den Korporaalzickendrager VAN BEMMEL. Toen het geroep om een dokter van voren weerklonk, sprong hij op zijn rijwiel, reed door het wederzijdsche mitrailleurvuur en kwam met een gewonde terug. Hij riep om een auto, waarop de Sergeant TEVES in een auto sprong, die het eten gebracht had (een kok had de gamellen gebracht tot in het emplacement van den molen en het pakhuis) — waarna het

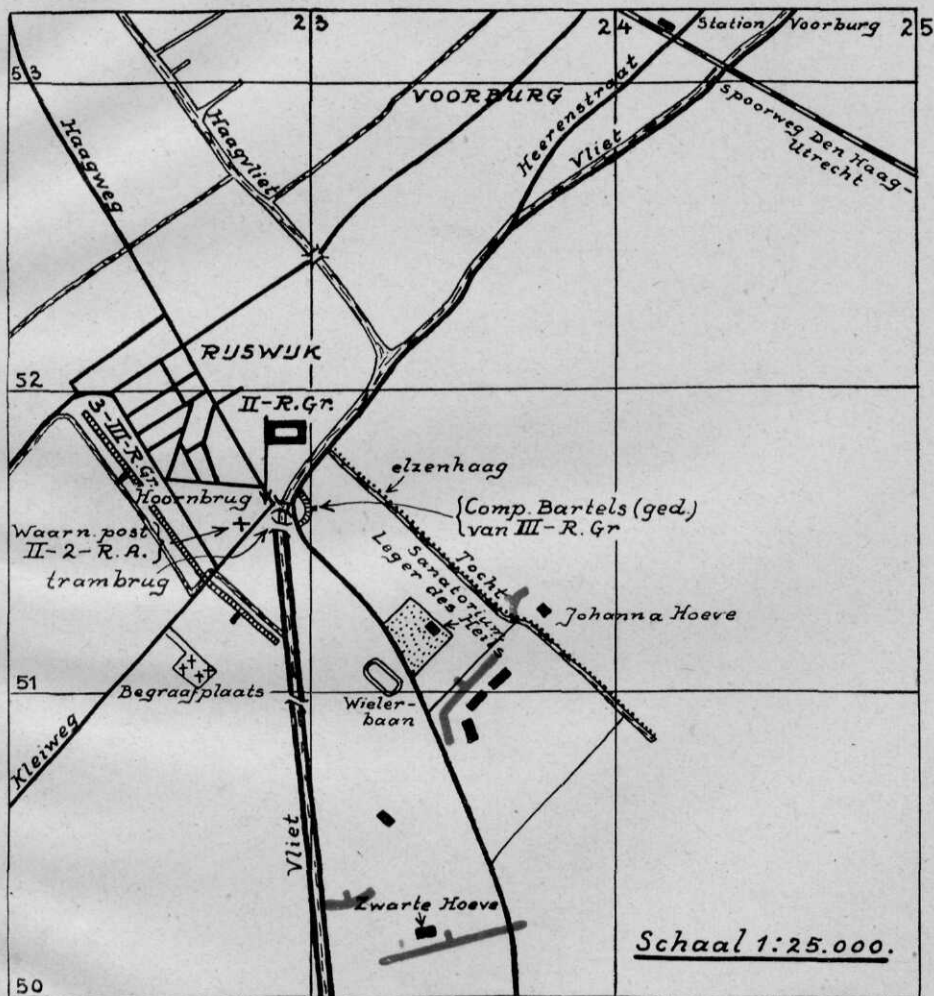
Schets nr. 1.

Toestand van II-R.Gr. pl.m. 5.00-6.00
op 10 Mei 1940.

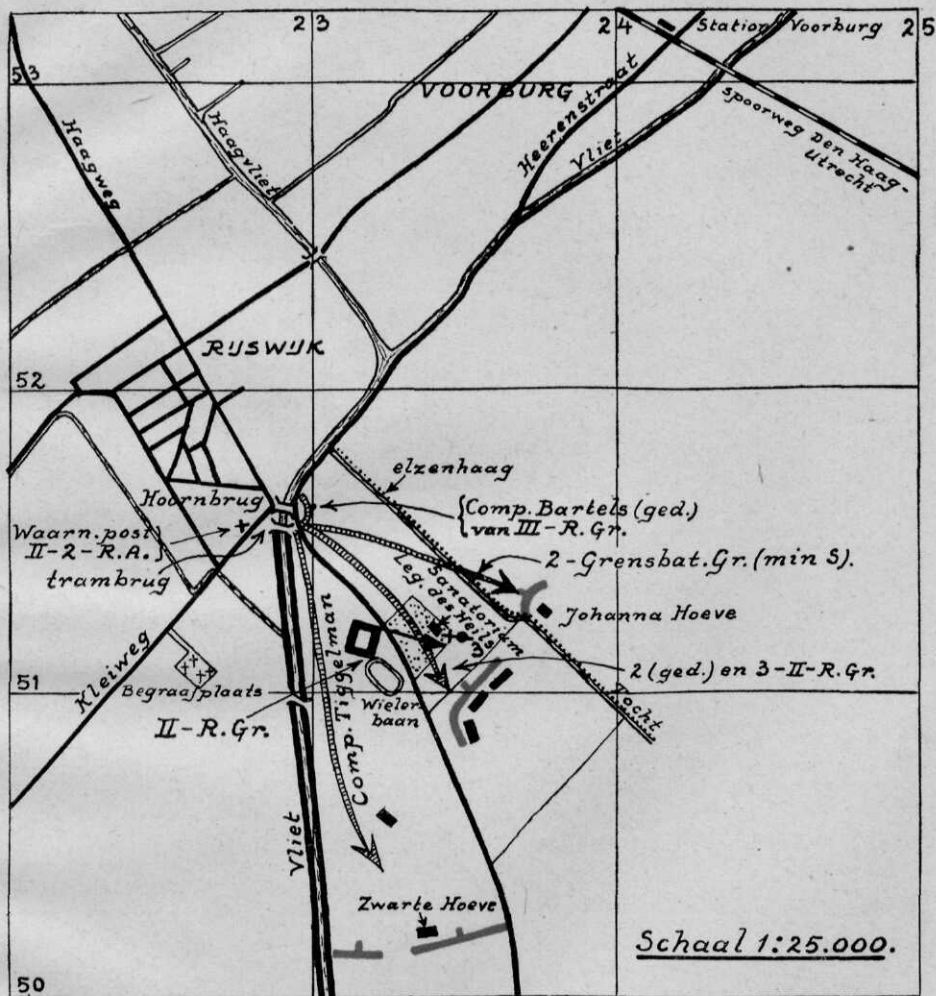
Bijvoegsel van „De Militaire Spectator” van December 1941 no. 12.
(Schets Hoofdregelingsbureau.)

Schets nr. 2.

Bijvoegsel van „De Militaire Spectator” van December 1941, no. 12.
 (Schets Hoofdregelingsbureau.)

Schets nr. 3.

dezen dapperen kerels gelukte alle gewonden uit het vuur terug te brengen. Intusschen was hiermee de voorste afdeeling gedesorganiseerd en de klachten en het gehuil van de geschokten, die zich om den B.C. en den C. der voorcomp. verdrongen in een slootrand, werkten demoraliseerend op de rest. De schemering begon reeds te dalen, zoodat er geen sprake van was om een achterliggende comp. in het aldaar 100 meter breede bataljonsvak aan te trekken en den aanval door te zetten. De B.C. zond den C. dezer voorcomp. — (3-II-R.Gr.) die reeds bij Ypenburg haren Kapitein en een Luitenant en verschillende kaderleden en manschappen had geofferd en met eere genoemd mag worden — den res. Eerste-Luitenant HIELKEMA terug om een opnamestelling door de achterliggende comp. te doen innemen, op welke wijze het Bataljon in drie étappen onder vervolgend vuur van den vijand met 2 tusschenstellingen zonder verdere verliezen de breede waterscheiding „De Zwet” bereikte, enkele honderden m achterwaarts, alwaar de B.C. de brug liet ophalen en achter den hoogen dijk een stelling betrekken, tusschen de Schie en den autoweg, om met den dageraad met een uitgeruste troep den aanval te hernieuwen. De troep was toen van 1.00 af, dus ongeveer 20 uur achtereen in actie, na een nachtrust van slechts enkele uren. Toen de B.C. met den 1en Luitenant MONTAGNE, die de laatste opstelling gecommandeerd had, de ophaalbrug passeerde en de C.-3-II-R.Gr. zijn geschokte manschappen in een daarbij staand huis liet drinken en wasschen, kwam het radiobericht betreffende het staken der vijandelijkheden en de proclamatie van den O.L.Z. door. Eerst vond het geen geloof en liet de B.C. de stelling achter de Zwet bezetten. Toen echter de vuurtoren van Scheveningen begon te draaien, de lichten langs de Schie en te Delft wederom aangingen, en de auto's met brandende koplichten over den weg reden, won hij nadere inlichtingen daarbij in, en heeft hij zijn bataljon naar Delft teruggeleid, alwaar het op 15 Mei 1940 om 0.45 in volmaakte orde, met al zijn wapens, volkomen opgesloten en in de houding marcheerende, na al zijn opdrachten te hebben volbracht, is teruggekeerd, door een drom van nieuwsgierigen, die naar brandend Rotterdam keken en de gebeurtenissen bespraken.

VERBETERING.

In het artikel „*De reorganisatie van het wapen der cavalerie op 1 Mei 1940*”, opgenomen in het Nov. nr., moet op blz. 434 in den laatsten regel van noot²⁾ voor 1 Oct. 1939 worden gelezen 5 Jan. 1940.